

ตอนที่ 2

ยุโรปยุคใหม่ (คริสต์ศตวรรษที่ 16-18)
(Europe in the Modern Age)

บทที่ 6

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance)

เด็กโครงเรื่อง

- ความหมายและขอบเขตการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
  - ที่มาหรือการก่อตั้งของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
  - สาเหตุการฟื้นฟูศิลปวิทยาการเริ่มต้นที่อิตาลี
- ผลงานสืบเนื่องมาจาก การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

สารสำคัญ

1. ความหมายและขอบเขตการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ หมายถึง การรื้อฟื้นศิลปะศิลปวิทยาการของกรีกและโรมันอีกครั้งหนึ่ง ขอบเขตการฟื้นฟูศิลปวิทยาการแบ่งออกเป็น 4 ระยะคือ การย้อนกลับไปสู่โรม การย้อนกลับไปสู่อเเทนส์ การย้อนกลับไปสู่เยรูชาเล็ม และการฟื้นฟูศิลปวิทยาการทางเหนือ

1.1 ที่มาหรือการก่อตั้งของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เป็นจากการสืบสุขของสังคมครูเสด ความก้าวหน้าของวิชาการ การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางของวัฒนธรรม

1.2 สาเหตุการฟื้นฟูศิลปวิทยาการเริ่มต้นที่อิตาลี เป็นจากอิตาลีเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณโบราณที่มีเรื่องราวจากโบราณสถาน และโบราณวัตถุหลงเหลืออยู่มาก สภาพเศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ ศาสนา การเมือง การศึกษา ศาสนา และอุปนิสัยของชาวอิตาเลียนเอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ

2. ผลงานสืบเนื่องมาจากการพื้นฟูศิลปวิทยาการ

การพื้นฟูศิลปวิทยาการ มีผลงานสืบเนื่องเกี่ยวกับลักษณะนุชยนิยม ศิลปกรรม การประดิษฐ์คิดค้น การสำรวจค้นหาเส้นทางการเดินเรือ และตินแคนใหม่

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- อธิบายขั้นตอนการ ที่มา และสาเหตุของการพื้นฟูศิลปวิทยาการได้
- อธิบายผลสืบเนื่องมาจากการพื้นฟูศิลปวิทยาการ ระหว่างนักท่องความสำคัญของ นักคิด นักประดิษฐ์ นักเดินเรือ และนักวิชาการล้านต่าง ๆ ได้

ภาพพกันพิมพ์ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15

ความนำ

ในบทที่ 6 นี้ จะศึกษาความหมายและการพัฒนาศิลปวิทยาการของกรีกและโรม เพื่อนำมาศึกษาถัดไปเมื่อครั้งหนึ่งในปลายยุคกลางและต้นยุคใหม่ โดยเริ่มด้วยที่ประเทศอิตาลีเป็นครั้งแรก สถาเหตุและผลของการพัฒนาศิลปวิทยาการ เรื่องราวและผลงานของนักคิด นักประดิษฐ์ นักมุขยนิยม นักเดินเรือ เพื่อဆ่วงหาเส้นทางเดินเรือและเดินแดนใหม่

1. ความหมายและขบวนการพัฒนาศิลปวิทยาการ

การพัฒนาศิลปวิทยาการ (Renaissance)¹ หมายถึง การเกิดใหม่ (Rebirth) หรือการรื้อฟื้น (Revival) ศิลปวิทยาการจากกรีกและโรมพร้อมๆ กัน การพัฒนาความคิด การคิดค้นและการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ เริ่มตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ระยะเวลาประมาณ 300 ปี ถือได้ว่าเป็นระยะเชื่อมต่อ (Transitional Period) ของประวัติศาสตร์ยุคกลางและยุคใหม่

ขบวนการพัฒนาศิลปวิทยาการ อาจแบ่งได้เป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เรียกว่า ระยะคลาสสิก (Classical Period) ซึ่งอาจจะเรียกว่า “การย้อนกลับไปสู่โรม”

การย้อนกลับไปศึกษาเรื่องราวของโรม ซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางสำคัญของการปกครอง ยุคโบราณที่มีการปกครองแบบสาธารณรัฐและจักรพรรดิโรมเคยเป็นแหล่งผลิตผลงานทางวรรณคดี และศิลปกรรมด้านต่างๆ เป็นที่สองรองจากกรีก นอกจากนี้ ยังเป็นที่ตั้งของสำนักวัดที่เป็นที่พำนักระดับโลก แห่งมีตินเดนต่างๆ ของศาสนาคริสต์ (Papal States)

โรมจึงเป็นแหล่งศิลปะ หรือโรมเรียนสำหรับการศึกษาวิทยาการปกครอง วรรณคดี และศิลปกรรมด้านต่างๆ ที่เป็นเรื่องราวของศิลปะความงามโดยตรง หรือเรียกว่า ศิลปะเพื่อศิลปะ (Arts for the Art Sect) ซึ่งถูกมองว่าเป็นศิลปะที่ขาดแคลนในยุคใหม่

ระยะที่ 2 เรียกว่า ระยะมนุษยนิยม (Humanistic Period) ซึ่งอาจจะเรียกว่า “การย้อนกลับไปสู่เอเธนส์”

¹ John L. Stipp, C. Warren Hollister and Allen W. Dierrim. *The Rise and Development of Western Civilization*. 2 nd.ed., (New York : John Wiley Sons, Inc.), P.533.

การศึกษาด้านต่อของศิลปวิทยาการต่างๆ ต้องย้อนกลับไปศิลปะเรื่องราวและผลงานต่างๆ ของกรีกที่กรุงเอเธนส์ เพราะผลงานศิลปะส่วนใหญ่ ไม่ได้รับมาจากการท่องเที่ยว แต่เป็นการเดินทางไปยังเอเธนส์และค่อนสแตนต์โนเปล เพื่อศึกษาสถาปัตย์และศิลปะต่างๆ ที่มีการจัดทำขึ้นในกรีก ไม่ใช่การจัดทำขึ้นในชาติอื่นๆ

กล่าวสรุปได้ว่า ขบวนการพื้นฟูศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศิลปะและวรรณคดี ไม่ได้หยุดอยู่ที่โรม แต่ได้ย้อนกลับไปถึงเอเธนส์ด้วย ซึ่งทั้งสองแห่งมีหลักการต่างกัน คือ ระยะคลาสสิกที่โรมเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับประเพิบวินัยและกฎเกณฑ์ต่างๆ ส่วนระยะมนุษยนิยมที่เอเธนสนั้นเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับเสรีภาพ ผลของการศึกษาเรื่องราวที่แตกต่างกันอย่างมากเช่นนี้ได้กล้ายเป็นต้นเหตุของความยุ่งยากต่างๆ ไม่แต่เฉพาะด้านศิลปวิทยาการเท่านั้น แต่รวมถึงการเมืองและศิลปกรรมของสังคมในปัจจุบันด้วย

ระยะที่ 3 เรียกว่า ระยะศาสนา (Religious Period) ซึ่งอาจจะเรียกว่า “การย้อนกลับไปสู่เยรูซาเล็ม” ●

การศึกษาเรื่องราวของศาสนา มีการดำเนินและวิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อมของศาสนา ก่อนที่จะมีการปฏิรูปศาสนาในคริสต์ศตวรรษที่ 16 เช่น สมัยการคุณชั้งที่อาไวอุญญอง และการแตดกแยกคริสต์ใหญ่ ทำให้เกิดขบวนการตั้งคณะกรรมการการปกครองทางศาสนา (Conciliar Movement) เพื่อว่างรัฐธรรมนูญของคริสต์ ไม่เป็นผล สมัยนี้สันตะปาปาไม่ได้เป็นผู้นำจิตใจของชาวคริสต์ เช่นสมัยสังคามครุเสดต สันตะปาปาเป็นเพียงประมุขของรัฐหนึ่งเท่านั้น

คำวิจารณ์ศาสนาถูกนำไปเป็นผลทำให้ในนัก เพราะบัญญาชันส่วนใหญ่ยังหัวเก่าและเชื่อมั่นในอ่านาจของศาสนาจักร ตลอดจนความกลัวการเปลี่ยนแปลงและความคิดใหม่ๆ จนกระทั่งโคลัมบัส ก้าวเดียวเป็นคนแรกเดินทางเรือจากตะวันตก เพื่อหาทางไปสู่ตะวันออก ทำให้คนดูความกลัวสิ่งใหม่ๆ นอกจากนี้ การพิมพ์ทำให้วิชาการต่างๆ และช่วงเวลาพัฒนาอย่างรวดเร็ว ก้าวข้าม ทำให้คนเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองและรู้ความจริงมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่า ขบวนการพื้นฟูศิลปวิทยาการทำให้การปฏิรูปศาสนาในคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นผลสำเร็จ

ระยะที่ 4 เรียกว่า การพื้นฟูศิลปวิทยาการทางเหนือ (Northern Renaissance) ซึ่งมีลักษณะพิเศษของด้วยเรื่องเป็นแบบเยอรมัน

ต้นแคนเยอรมันนี้ สถาปัตยกรรมชาติ คือ แม่น้ำไรน์ แม่น้ำดาบุนและเทือกเขาแอลป์ได้แยกชนชาติโรมานซ์ซึ่งเคยอยู่ใต้จักรพรรดิโรมัน มีภาษาชนบทธรรมเนียมประจำแบบกึ่งโรมันของชาติ

ชนชาติที่สืบทอดสายมาจากการของชาวเยอรมัน ซึ่งไม่เคยอยู่ใต้อิทธิพลของจักรวรรดิโรมันมาก่อน โดยทั่วไปแล้ว ชาวอิตาเลียนและชาวเยอรมันมีนิสัยแตกต่างกัน ชาวอิตาเลียนเป็นศิลปินชาวเยอรมันเป็นนักคิดปรัชญาที่เน้นความจริงจังกับการทำงาน ชาวอิตาเลียนถือเป็นนักทางวิทยาศาสตร์ ชาวเยอรมันต้องการแก้ไขและสร้างสิ่งเป็นประโยชน์ ชาวอิตาเลียนเคร่งครัดต่อพิธีกรรมต่างๆ และเชื่อในศาสนา ชาวเยอรมันสนใจศิลปะและปรัชญา

การพัฒนาศิลปวิทยาการในศิลปะด้านงานศิลป์และงานเหนือของเทือกเขาแอลป์ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี คือ ทางใต้ของเทือกเข้าแอลป์ทำให้เกิดชนวนการมนุษยนิยม ศิลป์เป็นและนักเขียนจำนวนมาก ในขณะที่ทางเหนือของเทือกเข้าแอลป์ทำให้เกิดการปฏิรูปศาสนา วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และปรัชญาสมัยใหม่

กล่าวสรุปได้ว่า สามระยะแรกของการพัฒนาศิลปวิทยาการเป็นการย้อนกลับไปศึกษาอิติพันธุ์เชิงปรัชญา ความคิด และศิลปะโบราณ แต่ระยะที่ 4 เป็นการมุ่งสู่อนาคต สร้างสิ่งใหม่ขึ้นจากธรรมชาติ และความนิยมศิลปะของมนุษย์ นับได้ว่า ชนวนการพัฒนาศิลปวิทยาการทั้ง 4 ระยะได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ปัจจุบันอย่างมาก ควรค่าแก่การศึกษาและทำความเข้าใจ

1.1 ที่มาหรือการก่อต้นของ การพัฒนาศิลปวิทยาการ

การพัฒนาศิลปวิทยาการต่างๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 มีที่มาจากการของชาติสหสัมพันธ์ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. การสืบสานความคุ้มครองการเพื่อมของระบบพิวตลและการสั่งสอนของอาณาจักรบิแซนทิน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในยุโรป ทำให้เกิดเมืองใหม่และชนชั้นฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจที่มั่นคง มีเงินมากพอที่จะสนับสนุนงานศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม เพื่ออำนวยความสุขและความสะดวกสบายในชีวิต การได้รับความรู้เพิ่มเติมจากชาวกรีก ทำให้ชาวยุโรปสมัยนี้เป็นคนมองโลกในแง่ดี ปฏิเสธภัยเงยๆ ที่ไม่เหมาะสมของศาสนา มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เม้นคุณค่าของมนุษย์ ต้องการอิสรภาพและมีความคิดเสรี

2. ความก้าวหน้าทางวิชาการ การคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ เช่น การพิมพ์ที่เจริญขึ้น ทำให้เอกสารหนังสือเผยแพร่หลายใบอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

3. การคิดประดิษฐ์เรื่องและอุปกรณ์การเดินเรือให้ดีขึ้น เหมาะสมแก่การเดินทางไกล เช่น กีบแม่น้ำที่กั้งส่องทางไกล และอื่นๆ ส่วนแต่เป็นการพัฒนาศิลปวิทยาการทั้งสิ้น เพราะนำไปสู่การค้นพบเส้นทางเดินเรือใหม่และดินแดนใหม่

4. การค้นพบกระสุนดินปืนและใช้อาวุธปืน ทำให้เกิดตระริมฝ่ามืออาชญากรรม เช่น การฆ่าและร้ายสำนักใหม่ๆ เป็นกำลังสำคัญส่งเสริมศิลปวิทยาการ

5. คนมีความกระตือรือร้นต่อการคิดค้น ไฟห้าความรู้เกี่ยวกับสังคม สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติต้านต่างๆ มีสถาบันศึกษา เปรียบเทียบ ค้นคว้าพิสูจน์ และทดลองให้เห็นจริง ความรู้ที่ได้มาหรือค้นพบก็เป็นประโยชน์อันน่ายความเชื่อให้มนุษย์มากขึ้น

6. การเปลี่ยนศูนย์กลางของอำนาจธรรมมาจากวัด ปราสาทราชวงศ์ และมหาวิทยาลัย มาเป็นราชสำนักของภัยตัวเองที่มีอำนาจ และคฤหาสน์ที่ห้ามกษัตริย์ที่พ่ายแพ้เสียนแบบหัวหน้าของชนชั้นสูงจนได้รับสมญานามว่าเจ้าชายฟ็องด์ (Merchant Prince) ที่มีผู้คนของเหลือเพื่อฟ้องที่จะอุปถัมภ์ศิลป์เป็นต้านต่างๆ เพื่อเกียรติยศและศักดิ์ศรีของตนเอง

1.2 สาเหตุการพื้นฟูศิลปวิทยาการเริ่มต้นที่อิตาลี¹

การพื้นฟูศิลปวิทยาการดึงนำมายังอิตาลีก่อน แล้วจึงขยายไปยังดินแดนเหนือเทือกเขาแอลป์ และดินแดนอื่นๆ ของยุโรปภายหลัง มีสาเหตุสำคัญ

1. อิตาลีเป็นแหล่งกำเนิดของอารยธรรมโรมันโบราณ มีร่องรอยและซากของโบราณสถานและโบราณวัตถุเหลืออยู่จำนวนมาก ชาวอิตาเลียนต้องการพื้นฟูอารยธรรมคลาสสิก เพื่อสนับสนุนอารยธรรมเยอรมันที่เข้ามามีอิทธิพลในเวลาต่อมา มหาวิทยาลัยในโลญญาอิตาลี ห้องอาจารย์และนักศึกษาต่างก็แสดงความสนใจที่จะรื้อฟื้นกฎหมายโรมันโบราณมาศึกษาแก้ใหม่

2. สันตะปาปาและศาสนาจักรที่โรมต้องการพื้นฟูอ่านจากของพระทั้งในทางโลกและทางธรรมต้องการปรับปรุงงานด้านศาสนาจักร และอุปถัมภ์ศิลป์เป็น นักคิด และนักศึกษา เช่น สันตะปาปานิโคลัสที่ 5 (Pope Nicolas V) ได้อุปถัมภ์โลเรนโซ่ วัลล่า (Lorenzo Valla) ซึ่งเป็นนักคิดคนสำคัญในยุคหนึ่ง

3. สภาพเศรษฐกิจและภูมิศาสตร์ของอิตาลีมีความเหมาะสม ควบคุมการค้าที่เป็นศูนย์กลางการค้ามนุษย์ทั้งทางบกและทางทะเลในการติดต่อกับยุโรป เอเชียและแอฟริกา มีเมืองท่าสำคัญ ได้แก่ เวนิส และเจนัว เมืองในแผ่นดิน ได้แก่ พลอร์เรนซ์ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้า การคุ้มครองและการคุ้มนาคม ทำให้ชาวอิตาเลียนได้มีโอกาสพบคนต่างชาติมาก พ่อค้าอิตาเลียนมีความรู้และมีประสบการณ์กว้างขวาง รู้วิถีชีวิตรากฐานทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีต สนใจที่จะซื้อศิลปวัตถุและวรรณคดีจากกรีกและบีแซนไทน์ ตลอดจนให้การอุปถัมภ์แก่นักคิดและศิลป์เป็นทั้งหลาย

¹ Burns, PP.417-20.

4. ด้านศาสนา การเมืองและการศึกษาในอิตาลี ถึงแม้ว่ามีกรุงโรมเป็นศูนย์กลางทางศาสนา การปกครองมีการแบ่งเป็นรัฐต่างๆ และมีสังคมระหง่านก่อสู้กันเกิดขึ้นตลอดเวลาแต่ไม่เป็น อุปสรรคต่อการพื้นฟูศิลปวิทยาการ ทั้งนี้ เพราะชาวอิตาเลียนยึดคุณค่าทางศิลปกรรมแบบพวกราช ศาสนา (Pagans) อย่างธรรมอิตาลีที่ปราศจากอิทธิพลของศาสนาคริสต์ ไม่ได้เป็นแบบฉบับของพวกราช นอกศาสนา แม้แต่มหาวิทยาลัยในโคลูญญาและมหาวิทยาลัยปาเดียในอิตาลีก็ไม่สนใจทางด้านศาสนา แต่กลับมีชื่อเสียงเด่นด้านกฎหมายและการแพทย์ ต่อมาถึงแม้ว่าชาวอิตาเลียนจะได้มีโอกาสอยู่ ใกล้ชิดและตกอยู่ใต้อิทธิพลของศาสนาจักรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีโอกาสเรียนรู้ความไม่เหมาะสม ของภาษาหลวงและสันตะปาปา เมื่อศาสนาจักรเสื่อม ชาวอิตาเลียนเป็นกสุ่มแรกที่ต่อต้าน และ วิพากษ์วิจารณ์ศาสนาอย่างรุนแรง สถาบันศาสนาถูกนำมารื้อ夷น

ภาพแผนที่อิตาลีและสมัยการพื้นฟูศิลปวิทยาการ

5. ทัศนคติและอุปนิสัยของชาวอิสลาม ชาวอิสลามจะมีลักษณะเป็นบัดเจตน์นิยม (Individualism) สนใจแต่เฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเองและครอบครัว มีลักษณะเป็นชาวโลกวิสัย (Secularism) สนใจทางโลกมากกว่าทางศาสนา มีความคิดว่าคริสต์ศาสนิกชนควรแยกตัวออกจาก การครอบครองจ้าของศาสนาจักร เพื่อแสวงหาสิทธิเสรีภาพในการใช้ชีวิตอย่างเป็นประโยชน์และมีความสุขปัจจุบันในโลกมากกว่าครอบครัว สนใจในเรื่องการค้า และใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเดินทางติดต่อค้าขายทั่วไปและต่างประเทศ จึงไม่มีเวลาพอที่จะหุ่มเหี้ยให้แก้วัต เท่า ว่างานนิยมห้ามความละเว้นสายจากบ้านให้ถูกต้อง สายงาน เสื้อผ้าหรูหรา รับประทานอาหารอย่างดี และดื่มน้ำชาเพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ชาวอิสลามจะมีลักษณะเป็นนักมนุษยนิยม (Humanism) คือมีความเชื่อมั่นในตนเอง เม้นคุณค่าและความสามารถของมนุษย์ มีการรณรงค์ มองโลกในแง่ดี ต้องการความสุขในปัจจุบันชาตินี้มากกว่าครอบครัวในโลกหน้า

ด้วยสาเหตุดังกล่าวข้างต้น การพื้นฟูศิลปวิทยาการจึงเกิดขึ้นในอิตาลีก่อนตินเดนอื่นๆ เพราะอิตาลีอยู่ในสภาพที่พร้อมจะเข้าสู่ที่ไม่ฟื้นฟูการศึกษา รื้อฟื้นสิ่งเก่าๆ ที่ดี และรับสิ่งใหม่ๆ มาผสมผสานกัน ทำให้เกิดประโยชน์อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ชาวอิสลามมีกำลังกายกำลังใจ กำลังสติปัญญาและกำลังทรัพย์ ตลอดจนเวลาเหลือมากพอที่จะอุทิศตนให้แก่งานพื้นฟูสร้างสรรค์ ศิลปวิทยาการด้านต่างๆ

กิจกรรมการเรียนที่ 1

- ให้นักศึกษาดูแผนที่ที่แสดงถึงขั้นตอนการพื้นฟูศิลปวิทยาการในเบตต์ฟาร์ ทั้งทางเหนือ และทางใต้ ของเทือกเขาแอลป์ เพื่อประกอบคำอธิบายขั้นตอนการพื้นฟู ศิลปวิทยาการในคริสต์ศตวรรษที่ 16
- ให้นักศึกษาอธิบายความสำคัญของอิตาลี ในฐานะที่เป็นแหล่งเริ่มต้นขั้นตอนการพื้นฟูศิลปวิทยาการในยุคใหม่ตอนต้น

2. ผลงานสืบเนื่องมาจากการพื้นฟูศิลปวิทยาการ

การพื้นฟูศิลปวิทยาการก่อให้เกิดมรดกความก้าวหน้าแก่มนุษยชาติในด้านต่างๆ มากมาย ที่อ่านว่าความสุขและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปของมวลมนุษย์ อาจจะกล่าวสรุปได้ดังต่อไปนี้

ลัทธิมนุษยนิยมและศิลปกรรม

ลัทธิมนุษยนิยม (Humanism)

แนวความคิดศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และธรรมชาติโดยทั่วไป แสวงหาทางพัฒนาตน เองทั้งร่างกายและจิตใจ แก้ไขปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ที่เป็นส่วนบุคคลและส่วนสังคมเพื่อความสมบูรณ์ ความเป็นเลิศและความภาคภูมิใจต่อคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐการจะเข้าใจแนวความคิดแบบมนุษยนิยมได้อย่างแจ่มแจ้ง จำเป็นต้องศึกษาความคิดและผลงานของนักมนุษยนิยม (Humanists) ที่มีผลงานด้านปรัชญาการเมืองที่สำคัญในยุคนี้ ยกตัวอย่างเป็นสังเขป 6 ท่าน

1. เพทราค

เพทราค (Francesco Petrarch, ค.ศ. 1304-1374)¹ เป็นชาวอิตาเลียน ได้รับการยกย่องว่าเป็น “ปิดาแห่งลัทธิมนุษยนิยม” (Father of Humanism) สนใจศึกษาค้นคว้า งานเขียนของชาวโรมันมาก โดยเฉพาะผลงานของเวอร์จิล (Virgil) และซิเชโร (Cicero) มีความสามารถทางวรรณคดีภาษาละตินและกรีกเป็นอย่างดี มีผลงานที่มีชื่อเสียงคือ ซอนเนต (Sonnet) เป็นบทเพลงรักสั้นๆ ที่ใช้ภาษาพื้นเมือง ได้เพราะที่สุด ในการแสดงอารมณ์กวี (Lyrical Poet) บทกวีที่เพทราคได้กล่าวถึงความรักอันบริสุทธิ์ที่มีต่อเอวรา (Laura) หญิงคนรัก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะของลัทธิมนุษยนิยมที่มองโลกในแง่ดี อิกริพส์ของภาษาและวรรณคดีคลาสสิก

2. จิโอวานนี บอคคัชชิโอ

จิโอวานนี บอคคัชชิโอ (Giovanni Boccaccio, ค.ศ. 1313-1374)² เป็นชาวอิตาเลียน ชนชั้นกลางยุคใหม่ มีความสามารถสูงในการเขียนบทร้อยแก้ว ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ เดคาเมรอน (Decameron หรือ Ten Days Work) เป็นนิยายชวนหัวรวม 100 เรื่อง ทำนองเรียดสีสังคม แสดงบุคลิกลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ บอคคัชชิโอพยายามวางแผนฉบับตามธรรมชาติ คำนิยม และปลูกฝังทัคคติใหม่ๆ ให้แก่ชนชั้นกลางที่จะก้าวเข้ามาทำหน้าที่ เช่นเดียวกับชนชั้นสูงในยุคผู้นำสังคมยุคใหม่ คือ การมีการศึกษา มีความเป็นสุภาพบุรุษ มีความชัยันรักการทำงาน มีความ

¹ Carl Stephenson, *Medieval History : Europe from the Second to the Sixteenth Century*, 3 rd.ed., (New York : Harper and Brothers, 1951), P.454.

² Stephenson, P.455.

มั่งคั่งร่าเริ่ย มีความประณีตในการแต่งกายและกินอยู่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าหาญ อดทนต่ออุปสรรคต่างๆ และมีจิตใจสูงอี้ดอย่อน ขึ้นชั้นต่อศิลปะความงามทั้งหลาย

3. ลอเรนโซ วัลล่า

ลอเรนโซ วัลล่า (Lorenzo Valla, ค.ศ. 1405-1457) เป็นนักปรัชญาการเมืองที่นำเอา ความรู้ทางภาษาละตินและกรีกมาใช้ตรวจสอบและวิจารณ์หลักฐาน ข้อสำคัญทางศาสนา คือ คำประกาศของจักรพรรดิคอนสแตนติน (Donation of Constantine) ใน ค.ศ 330 เป็นคำประกาศของจักรพรรดิคอนสแตนตินที่มอบอำนาจการปกครองโลก และทางศาสนาสูงสุด ให้แก่ลัทธปาปาที่โรม ว่าเป็นเอกสารปลอมที่ทำให้เข้าไปในคติควรรู้ที่ 11 นี้เอง เมื่อจากภาษา ละตินที่เขียนไม่ได้เก่าถึงสมัยคติควรรู้ที่ 4 และสำนวนด้วยคำที่ใช้อยู่หลังคติควรรู้ที่ 8

วัลลาริวิจารณ์ว่า การแปลพระคัมภีร์ใหม่ (The New Testament) บทที่ว่าด้วยวัลเกต (The Vulgate) จากต้นฉบับภาษากรีกแปลเป็นภาษาละติน มีการผิดพลาดมาก บทวิจารณ์ของวัลล่ามีอิทธิพลต่อนักคิดครุนหลังมาก

4. ดีซิเดอเรอุส อีราสมัส

ดีซิเดอเรอุส อีราสมัส (Desiderius Erasmus, ค.ศ. 1466-1536)¹ แห่ง รัฐเบอร์ดัน ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้วันสมดุกามานว่า เป็นเจ้าชายแห่งนักมนุษยนิยม (Prince of Humanists) เป็นผู้นำลัทธิมนุษยนิยม เจริญสูงสุดทางยุโรปภาคเหนือ ได้รับการศึกษาเทววิทยา จากมหาวิทยาลัยปารีส สนใจศึกษาภาษาและวรรณคดี คลาสสิกอย่างจริงจัง เคยเดินทางไปสอน มาแล้วทั่วยุโรป จนได้ชื่อว่าเป็นชาวโลก (Universal Man) เขายังเป็นนักมนุษยนิยมและ คริสตเดียนที่มีขันติธรรมทางศาสนา เคารพเหตุผลและเสรีภาพของผู้อื่น

อีราสมัสเป็นคนแรกที่แปลและพิมพ์คัมภีร์ใบเบ็ดฉบับภาษากรีก ซึ่งได้รับการวิพากษ์ วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง อีราสมัสเป็นบุคคลสำคัญในการวางรากฐานปฏิรูปศาสนาให้แก่ นาร์ดิน อูเซอร์ โดยเสนอแนะว่าศาสนาควรมีความบริสุทธิ์อย่างสมัยโบราณ ควรปรับปรุงคำสอน ให้ใกล้เคียงกับความจริง และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ศึกษาพระวัจนะของพระเจ้าด้วยตนเอง

¹ Burns, PP.434-5.

ผลงานเขียนที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ การสรรเสริญความโง่ (Praise of Folly) ค.ศ. 1509 เป็นการเสียดสีสังคม ถากถางความบ้าคลั่งของนักบวช และนักศึกษาทางศาสนา เรียกร้องให้คนมีใจกว้าง มีเหตุมีผลและเคารพสิทธิของผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ในสังคม

5. 尼科коло มาเดียเวลลี

นิโคโล มาเดียเวลลี (Niccolo Machiavelli, ค.ศ. 1469-1527)¹ เป็นนักปรัชญา การเมืองชาว佛罗伦ซ์ สนใจศึกษางานเขียนทางการเมืองของนักประวัติศาสตร์โรมันเช่น ลิวี่ (Livy) ผลงานเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ เจ้าชาย (The Prince) กล่าวถึง ทฤษฎีการปกครองและคุณสมบัติของผู้นำ ลักษณะของรัฐที่เข้มแข็งจะต้องปกครองโดยผู้ปกครองคนเดียว ที่มีความเข้มแข็งเด็ดขาด มีความกล้า สามารถเข่นราชสีห์ (Lion) และมีเต็ห์เหลี่ยมฉลาดแกร่งโงงเข่นสุนัขจิ้งจอก (Fox) ต้องคำนึงถึงอำนาจและผลประโยชน์ในการเมืองมากกว่าทางศาสนาหรือคุณธรรมต้องไม่เป็นเครื่องๆ โดยเฉพาะผู้อยู่ใต้การปกครองซึ่งจะต้องถูกตั้งข้อสงสัยอยู่เสมอ ด้วยต้องเลือกใช้ความรักกับความกล้าในการปกครองประชาชน กิให้ใช้ความกล้า ทำให้คนเกรง แต่ถ้าใช้ความรัก ก็อาจจะถูกกล่าวเป็นความเกลียดได้ มีกองทัพของตนเองใช้ป้องกันประเทศและขยายอำนาจ มาเดียเวลลีเสนอทฤษฎีการปกครองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ที่มีชื่อเสียงมาก คือ ผลสำเร็จ เป็นเครื่องตัดสินวิธีการ (The End Justified the Means) หมายความว่าเป้าหมายของรัฐใน การมีผู้นำที่มีอำนาจสูงสุดเด็ดขาด เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ไม่ว่าจะได้อำนาจมาด้วยวิธีการใดๆ ซึ่งอาจ จะการุณโหดวัย หรือใช้ศิลปกรรมก็เป็นการเหมาะสม

จุดประสงค์สำคัญของมาเดียเวลลีในการเขียนเรื่องเจ้าชาย เพื่อร่วมรัฐต่างๆ ที่เป็นอิสระใน อิตาลี ให้เป็นประเทศเดียวที่เข้มแข็ง

หนังสือเล่มนี้เปรียบเสมือนแม่แบบทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นหนังสือ ที่นิยมอ่านของผู้นำประเทศ เช่น นุสโตริโนและอีตเตอร์

6. ทอมัส มอร์

ทอมัส มอร์ (Sir Thomas More, ค.ศ. 1478-1535) เป็นนักกฎหมายนิยม ชาวอังกฤษ และคงความคิดทางด้านการเมืองด้วยผลงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ รัฐอุตตมคดี (Utopia, ค.ศ.

¹ Burns, P.421.

1516) ก้าวถึงรัฐอุดมคติที่มีความอุดมสมบูรณ์ บ้านเมืองสะอาด ถนนหนทางกว้างชวาง ปราศจากความชั่วร้ายใดๆ ประชาชนมีเวลาพักผ่อนทั้งทางกายและใจ ทรัพย์สมบัติทั้งหมด เป็นของสังคมที่ประชาชนมีสิทธิใช้ประโยชน์เท่าเทียมกัน เฟอร์ โภมัส มอร์ เชื่อนี้เป็นเพื่อ เสียดสีและสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นชนบทของสังคมในอังกฤษขณะนั้น งานเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงของชาติที่มีความหลากหลาย มนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ถ้ามีความตั้งใจต่อ กัน รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมถ้าเป็นได้ รู้ในอุดมคติที่จะเป็นจริง

ศิลปกรรม

ผลงานด้านศิลปกรรมในยุคกลางเป็นอยู่กับกฎเกณฑ์ของระบบสมาคม (Guild System) โดยเฉพาะสมาคมช่าง (Craft Guild) ที่มีอิทธิพลของศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ศิลปะไม่มี อิสระเดินที่เพื่อถ่ายทอดจินตนาการหรือสร้างผลงานอิสระได้ ศิลปกรรมในสมัยที่นี้คือศิลปะวิทยาการ นับว่าเป็นการปฏิวัติอย่างหนึ่ง เพราะได้หลุดพ้น จากข้อจำกัดของคริสต์ศาสนา และมีการพัฒนา คุณลักษณะต่างๆเพิ่มมากขึ้น

ภาพรัฐอุดมคติ

ภาพโภมัส มอร์

ลักษณะสำคัญของศิลปกรรมสมัยการพื้นฟูศิลปวิทยาการ

- เน้นความสวยงามตามแบบกรีกและโรมัน มีลักษณะค่อนข้างแน่นหนาแต่เป็นความงามที่เรียบง่าย (Simplicity) ได้สัดส่วนสมดุล (Balance) มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน (Harmony)
- เน้นความเหมือนจริงเป็นธรรมชาติมากที่สุด (Natural)
- ให้ความสำคัญกับแสงและเงาเป็นภาพสามมิติ (Three Dimensional Perspective) ที่มีส่วนเว้า ส่วนโคง และส่วนบุบ เหมือนของจริง
- มีการใช้เทคนิคใหม่ในการผสมสี ใช้สีน้ำ และการวาดภาพลงบนกำแพง ที่เรียกว่า เพรสโค (Fresco) หรือภาพสีปูนเปียก (Fresco painting)
- ให้ความสนใจในเรื่องการจัดภาพ (Proportion) ที่มีสัดส่วนถูกต้อง

ชาวญี่ปุ่นไม่ได้สนใจแต่ภาษาและวรรณคดีเท่านั้น แต่ยังสนใจงานศิลปะอื่นๆ เช่น จิตรกรรม ประดิษฐกรรม และสถาปัตยกรรม ชาวญี่ปุ่นสมัยนี้สนใจทางด้านภาษาและวรรณคดีกรีกและละตินอย่างมาก ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญแก่ภาษาพื้นบ้านเฉพาะถิ่น (Vernacular Language) ซึ่งแต่เดิมเคยถือกันว่าเป็นภาษาชนชั้นต่ำ วรรณคดีพื้นบ้านส่วนใหญ่เกี่ยวกับ นิยายรักของชาวน้ำพื้นบ้านทั่วไป การผจญภัยและการใช้ชีวิตเรื่อยๆ การพื้นฟูกายาและวรรณคดีครั้งนี้ มีความสำคัญยิ่งในการถ่ายทอด ความรู้ไปยังมวลชนอย่างกว้างขวางรวดเร็ว

วรรณคดิ์สมัยนี้มีทั้งงานเขียนแบบร้อย韻และร้อยกรอง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

- มหาภรรย์ (Epic)
- นิยายรักหวานชื่น เช่น นิยายตลกชนชั้น (Comedy)
- บทเพลงรัก (Lyric)
- นิยายล้อเลียนสังคม (Fabliaux) หรือนิทานสัตว์ (Fables)

นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง¹ ในสมัยนี้ได้แก่

1. ดังเต้ อัลจิรี

ดังเต้ อัลจิรี (Dante Alighieri, ค.ศ. 1265-1321) เป็นนักประพันธ์ชาวอิตาเลียนที่มีผลงานเขียนมาตั้งแต่สมัยกลาง ผลงานที่มีชื่อเสียงของดังเต้ คือ “ดิไวน์ คอมเมดี” (Divine

¹ Burns, PP.435-45.

Comedy) เป็นเรื่องราวการเดินทางไปบรา ก สถานที่ซึ่งวิญญาณของคนที่ตายแล้วไปรับการชำระสังบาปและเดินทางไปสู่สวรรค์ ดังเดิมใช้ภาษาพื้นเมืองของแคว้นทัศคำเป็นการเขียนหนังสือเล่มนี้มากกว่าที่จะใช้ภาษาสเปน เรื่องราวของ “ดิโวน คอมเมต์” ได้รับความเรื่องราวต่างๆ ของกรีกและโรมันไว้เป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นเรื่องจริงและตำนาน

2. ไมเคิล เดอ เชอร์วองเตส

เชอร์วองเตส (Michael de Cerventes, ค.ศ. 1548-1616) เป็นนักเขียนชาวสเปนที่มีชื่อเสียงในยุคปัจจุบันเด่น คือ ดอน กิโซเต (Don Quixote) เป็นนิยายชวนหัวถือเป็นอัศวินในยุคกลาง อุดมด้วยภารกิจเป็นสิ่งล้าสมัย ในขณะที่โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกของวิทยาศาสตร์และความจริง ตัวละครทุกตัวจะห้อนให้เห็นถึงความนิยมศักดิ์ และจิตใจของมนุษย์โดยทั่วไป นักวรรณคดีย์กล่าว เชอร์วองเตสว่าเป็น ชาวสำคัญโลก (Universal Man)

3. ราเบอเลส

ราเบอเลส (Rabelais, ค.ศ. 1494-1553) เป็นนักเขียนชาวฝรั่งเศส เรียนรู้เรื่องประชาติ ประชันสังคมโดยเฉพาะสถาบันศาสนาและการเมือง ผลงานเขียนที่สำคัญคือ การ์เกนหัวและแพนพากรูส (Gargantua and Pantagruel) เป็นเรื่องของยักษ์ฟ้ออุกสองคนปกคล้องครรภ์แบบยุคกลาง ที่จะห้อนให้เห็นความจริงในชีวิต ความสำคัญของมนุษย์และธรรมชาติ ประสบการณ์ช่วยให้คนฉลาดขึ้น การหัวเราะเป็นคุณสมบัติที่ดีประการหนึ่งของมนุษย์

4. มิเชล เดอ มอยดากู

มิเชล เดอ มอยดากู (Michel de Montaigne, ค.ศ. 1533-1593) เป็นนักนิยมนุษยนิยมชาวฝรั่งเศส ผลงานที่มีชื่อเสียง คือ เอสเซส (Essays) กล่าวถึงศิลปะแห่งการดำเนินชีวิต คือ การรู้จักตนเอง ยอมรับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มีเจกวัง รักเสรีภาพ มีเหตุผลและสนับสนุนการศึกษา

5. จิอฟฟรีย์ ชอเชอร์

จิอฟฟรีย์ ชอเชอร์ (Geoffrey Chaucer, ค.ศ. 1350-1400) เป็นนักประพันธ์ชาวอังกฤษ ผลงานเขียนที่มีชื่อเสียงคือ แคนเทอร์เบรีย เทลส (Canterbury Tales) เป็นเรื่องราวของนักเดินทางไปจาริกแสวงบุญ 24 เรื่องที่เดินทางไปยังที่ฝั่งพืชของโทมัส เบ็คเก็ต (Thomas Becket)

ที่เมืองแคนเทอร์เบรี เรื่องต่างๆ ที่เล่าสะท้อนให้เห็นถึงนิสัยและบุคลิกของคนธรรมชาตีซึ่งมีต่างๆ กัน

6. เชอร์ ฟรานซิส เบคอน

เชอร์ ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon, C.S. 1561-1626) เป็นชาวอังกฤษที่ให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเหตุผล หนังสือที่มีชื่อเสียง คือ แอตแลนติสใหม่ (The New Atlantis) และถูกให้เห็นถึงอุดมคติทางวิทยาศาสตร์ที่จะใช้น้ำร้อนในอุดมคติ

7. วิลเลียม เชคสเปียร์

วิลเลียม เชคสเปียร์ (William Shakespeare, C.S. 1564-1616) เป็นนักประพันธ์ชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก จนได้ชื่อว่าเป็น ชาวสากลโลก มากราว่าจะจำกัดอยู่เฉพาะประเทศหรือกาลเวลา ผลงานของเชคสเปียร์สมมิอิทธิพลและเป็นแบบฉบับนำไปสู่แสดงในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เชคสเปียร์สนใจความเป็นเอกภาพ (Unity) ของ 3 อายุ คือ เอกภาพของเวลา (Unity of Time) เอกภาพของสถานที่ (Unity of Place) และเอกภาพของการกระทำ (Unity of Action) ผลงานที่ยืนของเชคสเปียร์มีหลายเรื่องหลักส่วนทั้งเรื่องแก้วและร้ายกรอง ที่แสดงให้เป็นถึงสภาพชีวิตที่เป็นจริง ตามแง่มุมต่างๆ เช่น ความรักในโรเมโอ กับ 朱丽叶 (Romeo and Juliet) ความริษยาในโอดेलโล (Othello) ความทะเยอทะยานในแมคเบ็ธ (Macbeth) การต่อสู้ของมนุษย์ภายใต้ความกดดันในแฮมเล็ต (Hamlet) เนื้อเรื่องในบทละครมักอิงประวัติศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์โรมันในจูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar) ประวัติศาสตร์อิตาลีในพ่อค้าแห่งเมืองเวนิส (The Merchant of Venice) เป็นต้น ผลงานของเชคสเปียร์ ส่วนใหญ่เป็นอมตะ และเป็นที่นิยมอยู่จนถึงปัจจุบัน

ด้านจิตรกรรม¹

ผลงานด้านจิตรกรรมสมัยนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะเรื่องศาสนา แต่ยังมีการวาดภาพเทพนิยายในวรรณคดีรัก ภาพบุคคลว่าราย หรือภาพชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป การวาดภาพจะทำให้เหมือนจริงตามธรรมชาติ มีการแรเงา แสดงความดีงามของภาพ ทำให้เกิดเป็นรูป 3 มิติ มีชีวิตชีวาเหมือนจริง

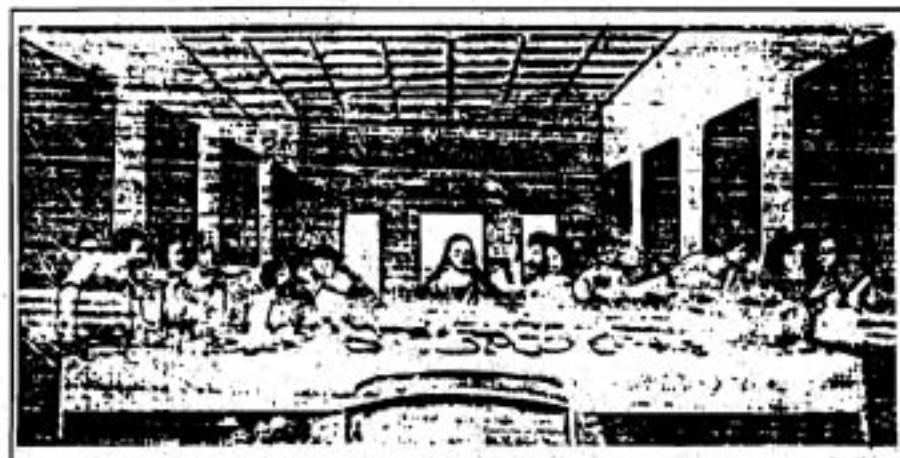
¹ Burns, PP.424-6.

จิตรกรที่มีชื่อเสียงเด่น ในยุคทองของอิตาลีทางด้านการวาดภาพ เริ่มต้นในศตวรรษที่ 16 ที่จะยกมาถาวร 3 ท่าน

1. เลโอนาร์โด ดาวินชี

เลโอนาร์โด ดาวินชี (Leonardo Da Vinci, พ.ศ. 1452-1519) เป็นนักเขียนบุญบาน มีความเป็นอัจฉริยะหลายด้าน คือ เป็นทั้งจิตรกร ปราชินกร สถาปนิก วิศวกร นักวิทยาศาสตร์ และนักดนตรี ที่มีความสามารถ นำความรู้สาขาด้านต่างๆ มาถ่ายทอดเป็นภาพวาดได้อย่างดีเยี่ยม

ภาพที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ภาพอาหารเมื่อสุดท้าย (The Last Supper) เป็นภาพงานสีน้ำ อาหารเมื่อสุดท้ายของพระเยซูและสาวก 12 รูป ก่อนที่พระเยซูจะถูกตรึงไว้กางเขน ความสำคัญ ของภาพอยู่ที่การแสดงอารมณ์ได้เป็นเลิศ ทางสีหน้า ท่าทาง และปฏิกิริยาต่างๆ ของสาวก การให้ แสงและเงาเหมือนของจริงที่ดึงดูดสายตาให้มุ่งสนใจแต่ภาพพระเยซูเป็นสำคัญ ภาพนี้ปัจจุบัน ประดับอยู่ที่ฝาผนังวิหารชานต้า มาเรีย ที่เมืองมิลาน

ภาพอาหารเมื่อสุดท้าย

ภาพวาดที่มีชื่อเสียงทั่วโลกอีกภาพหนึ่ง คือ ภาพโมนาลิซ่า (Mona Lisa) ความงามของภาพอยู่ที่ความอ่อนละมุนของผิวกาย ในหน้าและมือที่ให้สัดส่วนเหมือนจริง มีผ้าคลุมศีรษะบางเบาจันแพบน่องไม่เห็นด้วยตาเปล่าถ้าไม่สังเกต ความมีชีวิตชีวา ในหน้าของโมนาลิซานองได้หลับแบบนางคริสต์ดูเหมือนเรียนเดย สอง นางคริสต์ดูเหมือนกึ่งยิ้มนิดๆ ที่แฝงด้วยความลึกลับ (Mysterious Smile) ความงามมีชีวิตชีวา ด้านหลังภาพเป็นวิว บรรยายธรรมชาติที่สวยงาม ภาพนี้ปัจจุบันอยู่ที่ พิพิธภัณฑ์ Louvre Museum ในประเทศฝรั่งเศส

ภาพโมนาลิซ่า

2. ไมเคิล แอนเจลโกล

ไมเคิล แอนเจลโกล (Michael Angelo, ค.ศ. 1475-1564) เป็นชาวอิตาเลียนที่มีชื่อเสียง โดดเด่นด้วยทักษะทางจิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เขายังคงมีชื่อเสียงมาก ในการวาดภาพเพดานและฝาผนังโบสถ์ซิสเตียน (Sistine Chapel) ที่นครวาติกัน (Vatican City) จำนวน 145 ภาพใช้เวลานานถึง 4 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1508-1512 เป็นภาพที่แสดงเรื่องราวทางศาสนาตามพระคัมภีร์เก่าและใหม่ ตั้งแต่พระเจ้าสร้างโลก สร้างมนุษย์จนถึงวันพิพากษาครั้งสุดท้าย ภาพส่วนใหญ่แสดงถึงสิ่งสักดิ้นส่วนต่างๆ ของมนุษย์ชายหญิงได้อย่างสวยงาม สีสันสดใส ภาพนี้แสดงถึงพลังอำนาจของพระเจ้าและความย้อนแย้งของมนุษย์

3. ราฟาเอล

ราฟาเอล (Raphael, ค.ศ. 1483-1520) เป็นจิตรกรเอกของอิตาลีที่มีชื่อเสียงมาจากการเขียนภาพ The Sistine Madonna ซึ่งเป็นภาพพระแม่มารีและพระบุตรที่เหมือนจริง มีชีวิตจิตใจแสดงถึงความรักอันอ่อนหวานของแม่ที่มีต่อลูก ภาพนี้เป็นตัวอย่างที่มีคุณสมบัติการฟื้นฟูศิลปะวิทยาการที่สุดท่อนให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของปัจเจกบุคคล

ด้านปฏิมากรรม

ลักษณะปฏิมากรรมสมัยการฟื้นฟูศิลปะวิทยาการเดียนแบบคลาสสิก และการบันทึกความรสนิยมของผู้สร้างโดยไม่ต้องคำนึงถึงศาสนา เพียงแต่เป็นรูปปั้นเพื่อฉลองถูกต้องตามสัดส่วนของธรรมชาติ

ตัวอย่างนักปฏิมากรรม 3 ท่าน

1. โลเรนโซ จิเบรตติ

โลเรนโซ จิเบรตติ (Lorenzo Ghilberti, ค.ศ. 1378-1455) ผลงานปั้นที่สำคัญ คือ The Gate of Paradise เป็นการสร้างประตูสวรรค์ด้านตะวันออกของวิหารแบบชิสเมตอร์รี เป็นภาพถักบูร (Relief Sculpture) ที่แสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของภาพตามความเป็นจริง การบันทึกและสัมภาระที่มีสัดส่วนถูกต้องและเป็นรูป 3 มิติ มีเครื่องหมายเสื้อผ้าภารณ์เป็นแบบโบราณ มีฉากเป็นธรรมชาติ (Landscape Background) ประกอบเรื่องราว

2. 朵拿泰罗

朵拿泰罗 (Donatello, ค.ศ. 1386-1446) รูปปั้นที่สำคัญ คือ รูปนักรบ อิราสโน เดอ นารินี (Erasio de Narini) ที่เมืองปาดัว (Padua) สร้างใน ค.ศ. 1444 รูปปั้นแสดงสัดส่วนของคนและม้าได้ถูกต้องตามสรีรศาสตร์ เห็นริ้วรอยย่นบนใบหน้า และเส้นโลหิตที่ใบปีนซึ่งม้าอย่างชัดเจน

3. อันเดรอา เวโรโคชิโอ

อันเดรอา เวโรโคชิโอ (Andrea Verrocchio, ค.ศ. 1435-1458) ผลงานชิ้นเอก คือ โคลเลโอนี (Colleoni) ที่แสดงเหมือนจริงถูกสัดส่วนและมีการระบายอารมณ์ออกมามากไปหน้า ทำให้ดูเหมือนมีชีวิตจริง

สถาปัตยกรรม

การก่อสร้างในยุคนี้เป็นแบบสมมาตรห่วงสถาปัตยกรรมแบบโගอิคที่มีหลังคา ยอดแหลม กับสถาปัตยกรรมแบบเรอเนซองส์ มีป้อมปราการแข็งแรงมั่นคง มีหน้าต่างและหน้าจั่วประดับ ลวดลายสวยงาม สถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ วิหารเซนต์ปีเตอร์ (St. Peter Cathedral) ที่กรุงโรม สร้างตั้งแต่ ค.ศ. 1506-1626 กินระยะเวลา 121 ปี วิหารใหญ่โดยไม่ใช้หิน มีรูปโคมใหญ่ อยู่ตรงกลาง หลังคาโครงเป็นวีร์บัน มีเสาสูงประดับด้วยรูปแกะสลักหินอ่อน ลวดลายวิจิตรงดงาม มาก ภายใน วิหารเป็นที่รวมผลงาน ภาพวาดและภาพเขียนของศิลปินที่มีชื่อเสียงของอิตาลีในยุคนั้น

สถาปัตยกรรมยุคกลางที่มีชื่อเสียงของประเทศอิตาลี เช่น พิพิธภัณฑ์ Louvre ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส พิพิธภัณฑ์ไวท์ฮอลล์ (Whitehall) ที่กรุงลอนדון ประเทศอังกฤษ

วิทยาศาสตร์¹

การศึกษาวิทยาศาสตร์แบบบริการที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ ตั่งมีมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 มีการพัฒนาเรื่อยมา กำหนดขึ้นตอนการศึกษาวิทยาศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ การตั้งข้อสังเกตและการทดสอบทดลอง ต่างกับ ลัทธิทดลองนิยม (Empiricism) และการตั้งข้อสังเกต การทดสอบและการวิเคราะห์ ตีความอย่างมีเหตุผล เรียกว่า ลัทธิเหตุผลนิยม (Rationalism) ซึ่งมีการนำวิธีการทางคณิตศาสตร์เข้ามาใช้ด้วย

ในศตวรรษที่ 15 อิตาลีเป็นศูนย์กลางของการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปาดัว (Padua University) มีชื่อเสียงจากการแพทย์และคณิตศาสตร์ มีนักศึกษาจากที่ต่างๆ ทั่วโลกเดินทางมาศึกษาในอิตาลี

ในศตวรรษที่ 17 ได้รู้ว่าเป็นยุคทองของวิทยาศาสตร์ มีการจัดตั้งสมาคมวิทยาศาสตร์ในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรก (The Royal Society of London) ใน ค.ศ. 1662 ทำให้งานค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ไม่ใช่เป็นงานโถดเตี้ยเฉพาะบุคคล แต่เป็นงานของส่วนรวมที่สังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

¹ Burns, PP.447-52.

นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเด่น

1. โคเปอร์นิคัส (Copernicus, ค.ศ. 1473-1543)
2. กาลิเลโอ (Galileo, ค.ศ. 1564-1642)
3. จอร์จ ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon, ค.ศ. 1561-1626)
4. เรโนน เดคาրต์ (Rene Descartes, ค.ศ. 1596-1650)
5. จอร์จ ไอแซก นิวตัน (Sir Isaac Newton, ค.ศ. 1642-1727)

ความเสื่อมของยุคพื้นฟูศิลปวิทยาการในอิตาลี

การพื้นฟูศิลปวิทยาการได้ถลายไปจากคำสมุทรอิตาลี เพราะสถาเหตุหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ การประดิษฐ์คิดค้น ตลอดจนการค้นพบโลกลใหม่ใน ปลายศตวรรษที่ 15 โดยเฉพาะการเดินเรือของคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ใน ค.ศ. 1492 ทำให้พบ ทวีปใหม่ คือ ทวีปอเมริกา ทำให้ศูนย์กลางของความเจริญในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ การค้า การอุตสาหกรรม ได้ย้ายจากคำสมุทรอิตาลีในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน มาอยู่บริเวณ เมืองต่างๆ ชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก มีผลทำให้ยุโรปตะวันตกถูกยกเป็นศูนย์กลางของ อารยธรรมในเวลาต่อมา

การประดิษฐ์คิดค้น

ผลจากการพื้นฟูศิลปวิทยาการ ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ มากมาย แต่ในที่นี้จะยกตัวอย่างสิ่งประดิษฐ์ และการค้นพบที่สำคัญๆ 4 อย่าง ได้แก่

1. การพิมพ์ และแท่นพิมพ์
2. กระสุนดินปืนและอาวุธปืน
3. เงินทิศและอุปกรณ์การเดินเรือ
4. ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์

1. การพิมพ์และแท่นพิมพ์

ใน ค.ศ. 1450 約翰 古腾เบอร์ก (John Gutenberg) แห่งแคร์นไมน์ (Mainz) ได้ประดิษฐ์ตัวพิมพ์โลหะแบบเคลื่อนที่ได้สำหรับการพิมพ์ ที่เป็นของจาก การพิมพ์ หลักประการ ดังนี้

1.1. การพิมพ์ทำให้เกิดการผลิตหนังสือและเอกสารต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก ราคาถูกและรวดเร็ว ทำให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้และค้นคว้าทางวิชาการมากขึ้น มีความสะดวกในการอ้างอิงหนังสือต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องคัดลอกข้อความทั้งหมด

1.2. การพิมพ์ช่วยในการปกคล้อง รัฐบาลสามารถเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางราชการ ระเบียบชาร์เตอร์ต่างๆ ได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว ในขณะเดียวกันประชาชนสามารถติดตามรัฐบาลได้ง่าย ปลอดภัยและมีผลตี มีการพิมพ์เอกสารต่างๆ โดยไม่ต้องลงชื่อ จึงกล่าวได้ว่าการพิมพ์ทำให้เกิด မติชนมหาชน (Public Opinion) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้านต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

1.3. การพิมพ์ทำให้เกิดวรรณคดีของชาติ มีการนำเอกสารลักษณ์ของแต่ละชาติ ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงภาษาพูดมาใช้เป็นภาษาเขียนด้วย จึงทำให้เกิดวรรณคดีใหม่ประจำชาติขึ้น เช่น วรรณคดี อังกฤษ วรรณคดีฝรั่งเศส ซึ่งมีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกชาตินิยมมากขึ้น

1.4. การพิมพ์ทำให้เกิดความรู้ทางศาสนา เช่นคัมภีร์ในเบล (Bible) ได้รับการตีพิมพ์ เป็นภาษาพื้นเมืองมากขึ้น แต่เดิมคัมภีร์ในเบลเป็นภาษาอิบรุ ภาษากรีก และภาษาلاتิน ซึ่งมีผู้รู้อ่านออกจำนวนจำกัด ต่อมาถูกขยายให้แปลคัมภีร์ในเบลเป็นภาษาเยอรมัน ทำให้ประชาชน ทั่วไปมีสิทธิเรียนรู้คำสอนศาสนาด้วยตนเอง การพิมพ์นี้เองเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การปฏิรูปศาสนา ของอุลเซอร์เป็นผลสำเร็จ ใน ค.ศ. 1500 อิตาลีเป็นประเทศเดียวที่โรงพิมพ์ 73 แห่ง โรงพิมพ์ที่มีชื่อเสียง คือ อัล黛นเพรส (Aldine Press) ที่เมืองเวนิส ผู้ก่อตั้งคือ อัลดัส มนูติอุส (Aldus Manutius, ค.ศ. 1450 -1515) ทำการพิมพ์วรรณกรรมศาสตร์ศิลปะพื้นเมือง

2. กระสุนดินปืนและอาวุธปืน

ในศตวรรษที่ 14-15 มนุษย์รู้จักเอาดินปืนมาทำกระสุนปืนใช้กับอาวุธปืน (Musket) ขับได้远 ในการปฏิรูปแบบของการทำสังคมและมีผลต่อการปกคล้องด้วย การคันப์กระสุนดินปืน มีประโยชน์มากสำหรับนายพลในระบบสมบูรณ์ญาลีทิราชย์ เพราะเป็นการสร้างอำนาจจากการ ปกคล้องได้อย่างเด็ดขาดและปราบศัตรูได้ผลดี ในขณะเดียวกันก็เป็นการทำลายการรบของพวก อัศวินซึ่งมักใช้เสือเกราะ หรือหทាហีอ่อนแหนในระบบพิวตี้ การคันப์กระสุนดินปืนและนำมามีใช้เป็นอาวุธเรียนรู้ได้ง่าย ราคาถูกและได้ผลดี ประชาชนทั่วไปสามารถเรียนรู้วิธีการใช้ปืน ในระยะยาว ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้รัฐบาลรู้สึกหวัดหัวน ต่อมวลชนผู้มีอาชญากรรม

3. เข็มทิศและอุปกรณ์การเดินเรือ

การพัฒนาอุปกรณ์การเดินเรือจำพวกเข็มทิศ แผนที่และเรือเดินทางไกล มีประโยชน์และจำเป็นมากต่อการเดินทางเรือและการสำรวจเส้นทางเดินเรือใหม่ ทำให้ค้นพบดินแดนใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากmany ของช่วยโลกในเวลาต่อมา

4. ความก้าวหน้าด้านดาราศาสตร์

นักคณิตศาสตร์ชาวโปแลนด์ ชื่อโคเปอร์นิคัส (Copernicus, ค.ศ. 1473-1543) ได้ค้นพบทฤษฎีเกี่ยวกับระบบสุริยะจักรวาล แต่ไม่ถูกต้อนรับ จนกระทั่ง 2-3 วันก่อนที่จะถึงแก่กรรม ถูกคิมเบอร์ลี่ได้นำหนังสือของโคเปอร์นิคัส ชื่อการปฏิวัติระบบจักรวาล (On the Revolution of the Heavenly Spheres) มาพิมพ์เผยแพร่ใน ค.ศ. 1543 กล่าวถึงดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางจักรวาล (Heliocentric Universe) ในโลกที่มีบุญย์อาศัยอยู่ โลกไม่ได้มีความสำคัญมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับดวงดาวอื่นๆ จำนวนมากในจักรวาล เพราะโลกเป็นเพียงดาวบริวารดวงหนึ่งที่จะต้องโคจรรอบดวงอาทิตย์ ความรู้เช่นนี้ทำให้ฐานะของบุญย์และโลกลดความสำคัญไปมาก มีผลกระทบต่อความเชื่อเดิมของช่วยโลกที่มีต่อศาสนาและค่านิยมต่างๆ ตลอดจนเป็นการทำลายความเชื่อในทฤษฎีของปโตเลมี (Ptolemy)

นักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาเลียน คือ กาลิเลโอ (Galileo, ค.ศ. 1564-1642) ประดิษฐ์กล้องส่องทางไกล ค้นพบความบริวารของดาวพฤหัส 4 ดวง (The Galilean Satellites), วงแหวนของดาวเสาร์ (Configuration of Saturn), จุดในดวงอาทิตย์ (Sunspots) และต้นคอของทางช้างเผือก (Milky Way) นอกจากนี้กาลิเลโอยังสามารถคาดคะเนระยะทางของดาวพเคราะห์และพบรากโลกในไปสู่ศูนย์กลางของจักรวาล ซึ่งเป็นการยืนยันทฤษฎีโคเปอร์นิคัสเกี่ยวกับระบบสุริยะจักรวาล

ในศตวรรษที่ 16 นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ 约翰 เคปเลอร์ (Johann Kepler, ค.ศ. 1571-1630) ค้นพบว่าการโคจรของโลกและดาวพเคราะห์อื่นๆ มีลักษณะเป็นวงรีหรือวงปีกิ ไม่ใช่วงกลมดังเช่นที่คนรุ่นเก่าเชื่อ ความรู้นี้มีส่วนช่วย ทำให้การเรียนรู้เกี่ยวกับระบบสุริยะจักรวาลสมบูรณ์ขึ้น

ภาพกาลีเลโอและกล้องส่องทางไกล

การสำรวจค้นพบเส้นทางเดินเรือและดินแดนใหม่ (Discovery of the New Route and New Land)

การสำรวจค้นพบเส้นทางเดินเรือและดินแดนใหม่ๆ เกิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา เป็นผลมาจากการหาดูดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจ

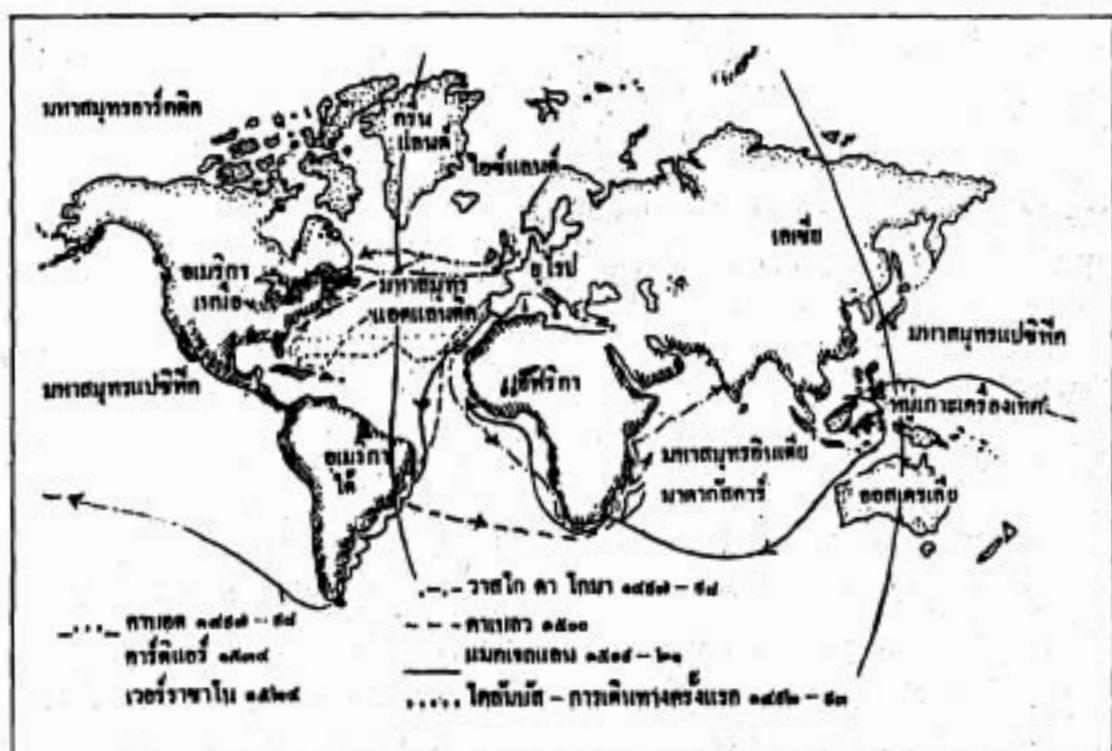
ชาวยุโรปมีความต้องการสินค้าตระวันออกขาบวนมาก เช่น เครื่องเทศ ผ้าไหม เครื่องแก้ว ถ้วยชาม เพชรพลอย และสินค้าอื่นๆ แต่เส้นทางการค้าเดิมระหว่างตะวันตกกับตะวันออกที่ผ่าน กรุงคอนสแตนตินอเปลถูกยึดครองโดยพวกรบร็อกก์นับถือศาสนาอิسلام ใน ค.ศ. 1453 ทำให้ เส้นทางนี้ไม่ปลอดภัยและถูกเรียกเก็บค่าผ่านทางสูง ประกอบกับเส้นทางการค้าในทะเล เมดิเตอร์เรเนียน ที่มีคาดสมุทรอิตาลี เป็นศูนย์กลาง ถูกขัดขวางและยึดครองโดยพื้นค้าอิตาเลียน ทำให้บรรดาประเทศอื่นๆ ในยุโรปต้องหันตากับเวณมหาสมุทรแอตแลนติก เช่น โปรตุเกส สเปน ชุดแคนต์ อังกฤษ และฝรั่งเศส จึงพยายามหาเส้นทางใหม่มำตะวันออก

ด้านศาสนา

ชาวยุโรปที่เป็นโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ มีความกระตือรือร้นที่จะเผยแพร่ ศาสนาคริสต์ไปยังดินแดนตะวันออก และดินแดนอื่นๆ ที่ถือว่าล้าหลังและป่าเถื่อน พากมิชชันนารีจึงมักจะเดินทางร่วมไปเป็นคู่กับพ่อค้า นักพัฒนาภัยและนักเดินเรือ เพื่อแนะนำประชาชนให้รู้จักระเจ้า ของศาสนาคริสต์ในดินแดนอื่นๆ นอกเหนือจากยุโรป

ด้านวิทยาการ

ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ ความรู้ใหม่ๆ ทางภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ตลอดจนการคิดค้นประดิษฐ์สุดอุปกรณ์ที่ช่วยในการเดินเรือ เช่น การสร้างเรือให้เหมาะสมกับ การเดินทางไกล การปรับปรุงเรือนทึศ แผนที่ กล้องส่องทางไกล และอื่นๆ เป็นปัจจัยส่งเสริมการสำรวจเส้นทางเดินเรือใหม่ ให้ประสบผลสำเร็จในที่สุด นำมาซึ่งความเจริญมั่งคั่งของยุโรปและ การพบดินแดนใหม่ในเวลาต่อมา

ภาพแผนที่การสำรวจค้นพบเส้นทางเดินเรือและดินแดนใหม่

ประเทศและนักสำรวจที่สำคัญ

โปรตุเกส¹

โปรตุเกสเป็นประเทศเล็กบนคาบสมุทรไอบีเรียที่มีลักษณะภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อการเดินเรือ เพราะอยู่ใกล้กับทะเบียนดิเตอร์เรเนียนและมหาสมุทรแอตแลนติก โปรตุเกสเป็นชาติแรกที่สนใจการเดินเรือและได้รับการสนับสนุนจากเจ้าชายเอนริเกวิคบูตูร์ (Prince Henry, The Navigator, ค.ศ. 1394-1460) โกรสของชาติวิจจอทันที่ 2 (King John II) สนับสนุนการตั้งโรงเรียนสอนการเดินเรือในโปรตุเกส มีการต่อเรือขนาดใหญ่ ปรับปรุงอุปกรณ์การเดินเรือให้ดีขึ้น และสนับสนุนให้นักเดินเรือชาพอร์ตุเกสออกสำรวจเส้นทางเดินเรือใหม่

นักเดินเรือและนักสำรวจของโปรตุเกส

1. บาร์โลโลมิว ไดแอช

บาร์โลโลมิว ไดแอช (Bartholomew Diaz) ได้เดินทางอ้อมปลายสุดของแอฟริกาได้เป็นผลสำเร็จ ใน ค.ศ. 1488 ให้ชื่อต้นแคนน์ว่าแม่น้ำหงส์หัวแม่ (Cape of Storm) แต่ต่อมาพระเจ้าจohนที่ 2 (King John II) แห่งโปรตุเกส ทรงเปลี่ยนชื่อเป็นแม่น้ำหงส์หัวดี (Cape of Good Hope)

2. วาสโก ดา กามา

วาสโก ดา กามา (Vasco da Gama) ได้เดินเรือเส้นทางเดียวกับไดแอช อ้อมแม่น้ำหงส์หัวดี ไปถึงประเทศอินเดียใน ค.ศ. 1497 ได้ตั้งสถานการค้าของโปรตุเกสขึ้นที่เมืองกัว (Goa) บริเวณชายฝั่งตะวันตกของอินเดีย

3. 佩โด คานราล

佩โด คานราล (Pedro Cabral) ต้องการเดินเรือไปยังประเทศอินเดีย แต่เมื่อเดินทางมาถึงทวีปแอฟริกาประสบกับพายุที่รุนแรง เรือถูกพัดออกจากเส้นทางและไปถึงฝั่งตะวันออกของทวีปอเมริกาใต้ บริเวณประเทศบราซิล ทำให้ประเทศโปรตุเกสยึดบราซิลเป็นอาณานิคมซึ่งเป็นต้นแคนน์เดียวในทวีปอเมริกาที่เป็นของโปรตุเกส

¹ Wallace K. Ferguson, *Europe in Transition, 1300-1520*. (Boston : Houghton Mifflin Company, 1962), PP.413-6.

สเปน¹

สเปนเป็นประเทศที่ใหญ่บนโลกสมุทรไบเบิลเรียกที่อยู่ติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและมหาสมุทรแอตแลนติก เป็นคู่แข่งทางการเดินเรือที่สำคัญของโปรตุเกส ทำให้มีปัญหาทะเลวิวัฒนาการเกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือและดินแดนอยู่เสมอ ในที่สุดสันตะปาปา อเล็กซานเดอร์ที่ 6 (Pope Alexander VI) ได้กำหนดให้โปรตุเกสและสเปนทำสัญญาอาร์เตสสิลลส์ (Treaty of Tordesillas, ค.ศ. 1494) กำหนดเส้นแบ่งเขตการเดินเรือ และการแสวงหาผลประโยชน์ทางดินแดนและการค้า โดยถือเอาทางตะวันตกของหมู่เกาะเคป เวอร์เด (Cape Verde) เป็นเส้นแบ่งเขต ทางตะวันออกของเส้นแบ่งเขตที่เป็นอิทธิพลของโปรตุเกสซึ่งได้แก่ ดินแดนอินเดียและทวีปแอฟริกา ยกเว้นประเทศสเปน พลิบปินส์ และทางตะวันตกของเส้นแบ่งเขตที่เป็นเขตอิทธิพลของสเปน ซึ่งได้แก่ ทวีปอเมริกาใต้ เกือบทั้งหมด ยกเว้นประเทศบราซิลซึ่งเป็นของโปรตุเกส

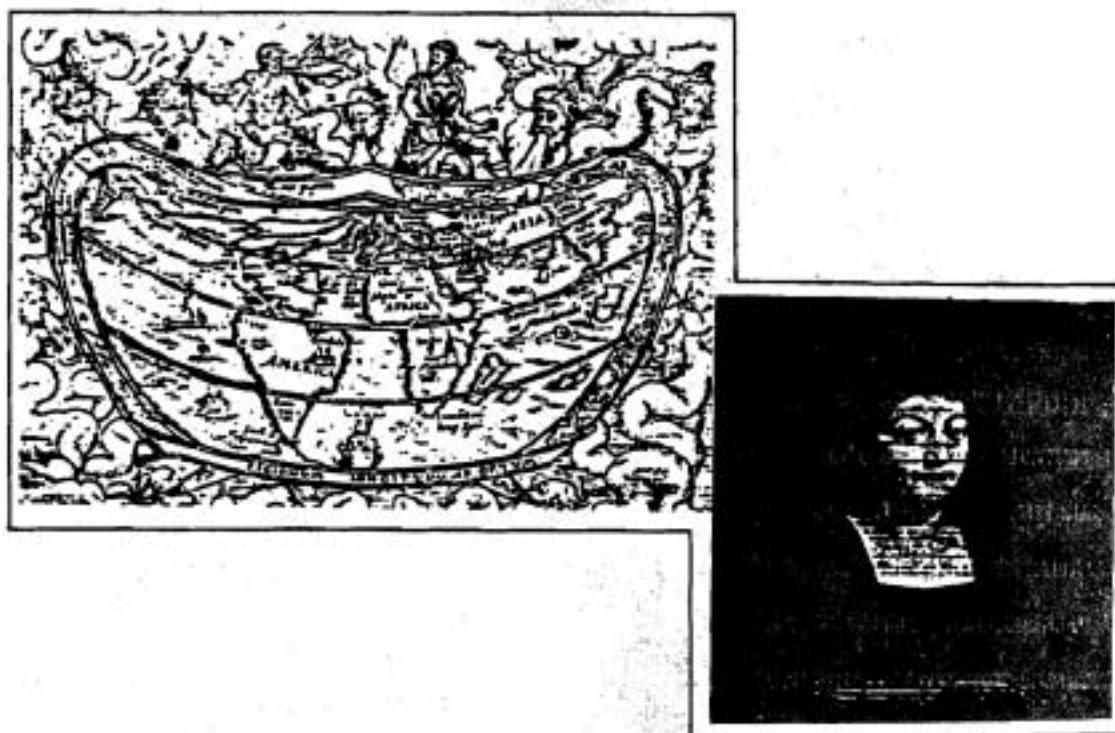
นักเดินเรือและนักสำรวจที่สำคัญของสเปน

1. คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส

คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus, ค.ศ. 1446-1506) เป็นชาวเมืองเจนัว ประเทศอิตาลี แต่ได้รับความช่วยเหลือจากการเดินทางจากพระเจ้าเฟอร์ดินานด์และพระนางอิสซาเบลา แห่งสเปน ออกเดินทางเรือ ค.ศ. 1492 เริ่มต้นไปทางตะวันตกเพื่อเชื่อมโยงโลกกับ ทำให้เขาย้ายไปร่วมมือกับนักสำรวจคนอื่น จึงได้เดินทางไปทางตะวันตก ผ่านหมู่เกาะบاهามา (The Bahama Islands) ซึ่งโคลัมบัสเชื่อใจว่าเป็นอินเดีย จึงใช้ชื่อหมู่เกาะต่างๆ บริเวณทะเลแคริบเป็นชื่อว่า หมู่เกาะอินเดียตะวันตก (The West Indies Islands) ต่อมาเขาได้เดินทางไปกวีปอเมริกานี้ 3 ครั้ง จนสิ้นชีวิตโดยไม่ทราบว่าดินแดนที่พบนั้นไม่ใช่ทวีปแอฟริกา แต่เป็นทวีปใหม่

ผลการเดินทางของโคลัมบัสในครั้งนี้มีความสำคัญ เพราะทำให้ขยายอาณาจักรต่างๆ ที่ตั้งตัวในการเดินทางมากขึ้น ทั้งๆ ที่ดินแดนทางเหนือของทวีปอเมริกา พากไวกิง (Vikings) เคยเดินทางมาแล้วในศตวรรษที่ 11 แต่ไม่เป็นที่นิยมรู้จักแพร่หลายนัก

¹ Ferguson, PP.416-22.

ภาพโคลัมบัสและแผนที่โลกใหม่

2. เฮอร์นานโด คอร์เตซ

เฮอร์นานโด คอร์เตซ (Hernando Cortes) เดินทางไปสำรวจทวีปอเมริกาใต้ ทำสังคมกับพวกล้อนเตียนแห่งเมืองอาซเทค (Aztecs) ในที่สุดสเปนชนะได้ยึดครองเม็กซิโก ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่เงินและทองคำ อันนำมาซึ่งความมั่งคั่งให้แก่สเปนอย่างมากในศตวรรษที่ 16

3. บาลโบอา

บาลโบอา (Balboa) เดินทางสำรวจทวีปอเมริกาใต้ ขึ้นบกที่ช่องแคบปานามาและพบมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นคนแรก ค.ศ. 1513

4. ปิซารो

ปิซารो (Pizarro) นักเดินเรือสำรวจทวีปอเมริกาใต้ ทำสังคมกับพวกล้อนเตียนแห่งอินคา (Inca) ยึดครองเปรูได้สำเร็จ ได้ชนสมบัติอันมีค่าจำพวกทองคำและเงินก้อนประทัดสเปนจำนวนมาก

5. เฟอร์นันโด แมคเจลแลน

เฟอร์นันโด แมคเจลแลน (Fernando Magellan) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส แท่ทำงานให้กับราชสำนักสเปนใน ค.ศ. 1519 ออกเดินทางจากสเปน โดยใช้เส้นทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปสู่มหาสมุทรแปซิฟิก ผ่านช่องแคบใต้สุดของทวีปอเมริกาได้ ต่อมาช่องแคบนี้ได้ชื่อว่าช่องแคบแมคเจลแลน (Magellan Strait) แมคเจลแลนเดินทางมาถึงหมู่เกาะซีบูในประเทศฟิลิปปินส์ถูกฆ่าตายโดยชาวพื้นเมือง แม้ถูกเรือสามารถนำเรือกลับยุโรปได้ จึงถือได้ว่า แมคเจลแลนเป็นคนแรกที่ได้เดินทางรอบโลก และผลการเดินทางครั้งนี้ทำให้สเปนได้พูลิปปินส์เป็นอาณาจักรและเป็นอาณาจักรแห่งเดียวของสเปนในทวีปอเมริกา

6. อเมริโก เวสปุชชี

อเมริโก เวสปุชชี (Americo Vespucci) เป็นนักเดินเรือชาวอิตาเลียน ทำงานให้กับสเปนเดินทางไปยังดินแดนที่โคลัมบัสเคยค้นพบถึง 4 ครั้ง ระหว่าง ค.ศ. 1497-1503 และพิสูจน์ให้โลกรู้ว่าเป็นดินแดนใหม่ไม่ใช่ทวีปเอเชีย ดังนั้นจึงตั้งชื่อทวีปใหม่นี้ว่าทวีปอเมริกา เพื่อเป็นเกียรติแก่อเมริโก เวสปุชชี

ในศตวรรษที่ 16 สเปนสามารถเข้าควบคุมผลประโยชน์ทางตะวันตกได้เกือบทั้งภูมิภาค เนื่องจาก ประเทศบรasil ผลประโยชน์ที่สำคัญ ได้แก่ แร่ทองคำ เงิน และผลิตผลทางการเกษตร เช่น น้ำตาล สเปนปกครองดินแดนแบบเข้มงวด และไม่เปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ จึงเกิดปัญหาขัดแย้งกันเสมอมา แม้อย่างไรก็ตาม สเปนก็ประสบผลสำเร็จในด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ เพราะสามารถทำให้ภาษาสเปนเป็นภาษาที่ใช้ในดินแดนและต้นอเมริกา และศาสนา catholik กลายเป็นศาสนาประจำชาติ

ต่อมาในศตวรรษที่ 17 สเปนมีสภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจตกต่ำ ทำสังคมแพ้หลาย ครั้งປะกอบกับพวากดักที่เริ่มเติบโตมีบทบาทแทนที่อิทธิพลของสเปนในดินแดนต่างๆ ค่อยๆ เสื่อมลง

ขออภัย

ประเทศอยลันดาเป็นดินแดนเล็กๆ อยู่ทางตอนเหนือของยุโรปทวีปที่เรียกว่าดินแดนต่ำ (Low Land) เพิ่งได้รับเอกสารจากสเปนใน ค.ศ. 1602 มีความสามารถทางการค้าและการเดินเรือ ใน ค.ศ. 1602 ตัวเองได้ตั้งบริษัทการค้าในประเทศซึ่งบริษัทอินเดียตะวันออกของตัวเอง (Dutch East India

Company) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองปัตตาเวีย (Batavia) บนเกาะซัว บริษัทได้เผยแพร่ข้อมูลความคุ้มครองทางการค้าของโปรตุเกสทางตะวันออกจากนี้บริษัทได้จ้างヘนรี ฮัดสัน (Henry Hudson) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษเดินทางไปสำรวจที่ว่าป้อมเมริกาเหนือ บริษัทคุ้มครองน้ำด้วยสันจัดตั้งอาณาจักรของตระกูลด้านเกาะแม่น้ำฮัตตัน (Manhattan) โดยให้ชื่อใหม่ว่า นิวอัมสเตอร์ดัม (New Amsterdam) เป็นศูนย์กลางการค้าของตั้งที่ในโลกใหม่

ฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสริบบิลจัดการสำรวจเส้นทางการเดินเรือและติดตามใหม่ เนื่องจากต้องการผลประโยชน์จากการค้าและความมั่งคั่งที่จะได้รับจากตินแคนต่างๆ จึงมีนักสำรวจของฝรั่งเศสที่สำคัญ ดังนี้

1. ชาค คาร์ติเยร์

ชาค คาร์ติเยร์ (Jacques Cartier) เดินทางเรือไปสำรวจที่ว่าป้อมเมริกาเหนือ 3 ครั้ง บริเวณแม่น้ำเซนต์ โล伦ซ์ (St. Lawrence River) ใน พ.ศ. 1535 ประกาศ ตินแคนแบบนี้เป็นของฝรั่งเศส เรียกว่า นิวฟรานซ์ (New France)

2. แซมมวล เดอ ชองแพง

แซมมวล เดอ ชองแพง (Samual de Champlain) เดินทางไปสำรวจที่ว่าป้อมเมริกาเหนือ ตามเส้นทางของชาค คาร์ติเยร์ แต่สำรวจถูกเข้าไปในที่ว่าป้อมเมริกาเหนือ จนถึงบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 (The Great Lakes) และจัดตั้งสถานีการค้าขึ้นที่เมือง ควีเบค (Quebec)

3. ลา沙ล

ลา沙ล (La Salle) เดินทางเรือไปสำรวจบริเวณคุ้มครองแม่น้ำมิสซิสซิปปี้คลอตสาย และยึดครองเป็นอาณาจักรของฝรั่งเศส

อังกฤษ

อังกฤษเป็นประเทศหนึ่งที่สนใจการสำรวจเส้นทางการเดินเรือและสำรวจหาตินแคนใหม่ ต่อมาก็จัดตั้งกลุ่มเป็นชาติสำคัญที่สุดในการสร้างอาณาจักร เพราสามารถยึดครองตินแคนอาณาจักรของโปรตุเกสอีก ได้เมืองจากทำสงครามชนะ โดยเฉพาะการได้รับชัยชนะสองครั้ง ปี

ในยุโรป (The Seven Years War, C.C. 1756-1763) หรือในอเมริกาเรียกว่า สหราชอาณาจักรและอินเดียแองกฤษ (The French and Indian War) ระหว่างอังกฤษฝ่ายหนึ่งกับฝรั่งเศสที่มีอินเดียแองกฤษและสเปนเป็นพันธมิตร ทำให้อังกฤษเป็นชาติสำคัญชาติเดียวในการก่อตั้งประเทศสหราชอาณาจักร ในทวีปอเมริกาเหนือ และครอบครองอาณาจักรในทวีปทั่งๆ ทั่วโลกจนได้สมญานามว่า พระอาทิตย์ไม่เคยตกดินในดินแดนอังกฤษ (The Sun Never Set in British Empire)

นักสำรวจและการตั้งดินแดนอาณาจักรในอังกฤษ

1. จอห์น คาบอต

จอห์น คาบอต (John Cabot) เป็นชาวอิตาเลียน ได้รับคำสั่งจากพระเจ้าเอนริเกที่ 7 (King Henry VII) แห่งอังกฤษให้เดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกมาอย่างทวีปอเมริกา เนื้อเรื่องเริ่มน้ำตก บริตัน (Cape Breton Island) ใน C.C. 1497

2. เชอร์ ฟรานซิส เดรค

เชอร์ ฟรานซิส เดรค (Sir Francis Drake) เป็นนักเดินเรือชาวอังกฤษ เดินทางรอบโลกสำเร็จในระหว่าง C.C. 1577-1580

3. เชอร์ วอลเตอร์ ราล์ฟ

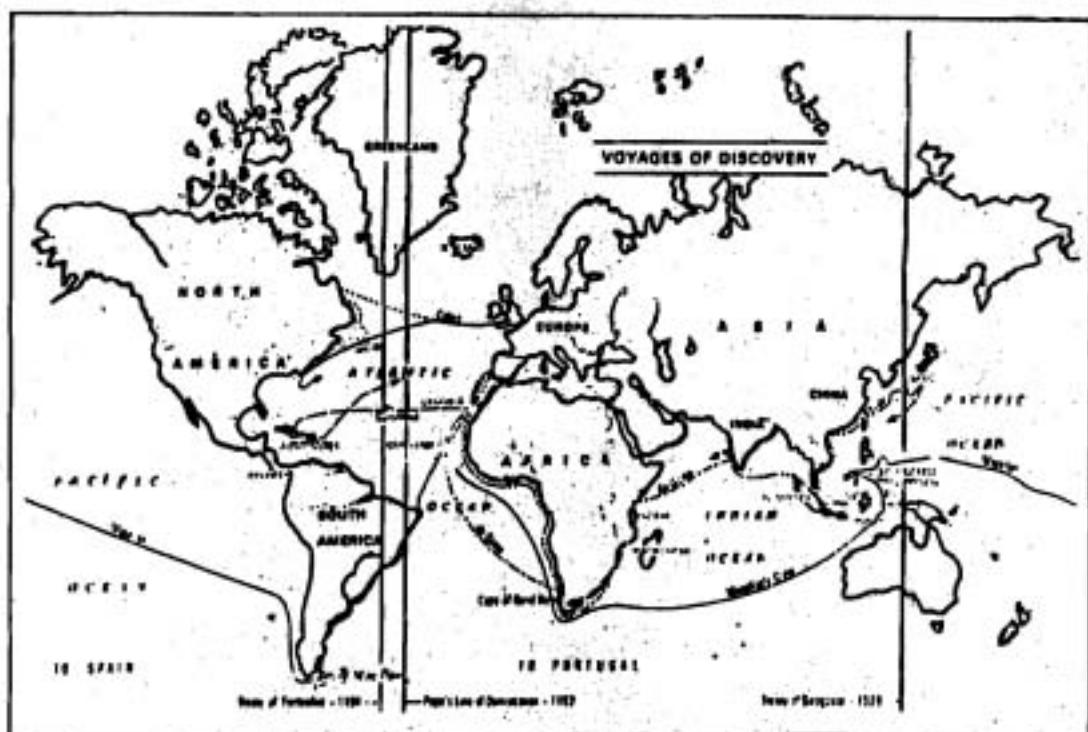
เชอร์ วอลเตอร์ ราล์ฟ (Sir Walter Raleigh) เป็นนักเดินเรือชาวอังกฤษ ได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระนางเอลิซาเบธที่ 1 ใน C.C. 1584 ให้มาสำรวจทวีปอเมริกาเหนือ บริเวณตอนเหนือของแคริโลิเนา ดังเช่นว่า เวอร์จิเนีย เพื่อเป็นเกียรติแด่พระนางเอลิซาเบธที่ 1

การสำรวจเส้นทางเดินเรือใหม่ นำไปสู่การพบดินแดนต่างๆ ชาติยุโรปมีบทบาทในการสร้างจักรวรรดิในแต่ละยุคสมัยต่างกัน

ศตวรรษที่ 15 และ 16 โปรดุเกสและสเปนมีอิทธิพลในการสำรวจดินแดนและสร้างอาณาจักร

ศตวรรษที่ 16 ซอลันดาเป็นบทบาทเพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลาถัดไป แต่เนื่องจากเป็นประเทศเล็กในยุโรป ในที่สุดทำสหราชอาณาจักรและสเปนแพ้แก่อังกฤษ

ศตวรรษที่ 17 และ 18 ฝรั่งเศสและอังกฤษเป็นบทบาทสำคัญในการได้ดินแดนและตั้งอาณาจักร แสงห้ามประเทศอยู่นี้จากอาณาจักรทางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองได้อย่างเต็มที่ แต่ในที่สุดชาติอื่นๆ ทำสหราชอาณาจักรและสเปนแพ้ อังกฤษทำให้อังกฤษเป็นชาติที่ใหญ่ที่สุดชาติเดียวในการสร้างจักรวรรดิ

ภาพแผนที่การค้นพบเส้นทางเดินเรือ และเส้นแบ่งเขตการครอบครองดินแดน

ผลของการสำรวจค้นพบเส้นทางเดินเรือและดินแดน

การสำรวจค้นพบเส้นทางเดินเรือใหม่ ย้อมปลายน้ำลงสู่ช่องทวีปแอฟริกา เดินทางไปยังประเทศอินเดีย และดินแดนอื่นๆ ในทวีปแอฟริกา ตลอดจนเส้นทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกมาอีกทวีปอเมริกา ทำให้ยุโรปซึ่งเป็นแหล่งเริ่มต้นการเดินทาง สามารถติดต่อกับทวีปต่างๆ ได้มากขึ้น เช่น ทวีปแอฟริกา ทวีปแอฟริกาและทวีปอเมริกา เป็นการขยายอิทธิพลของยุโรปไปยังดินแดนต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างมหาศาล ในขณะเดียวกันก็นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชาติจนกลายเป็นสงคราม ในที่สุดประเทศอังกฤษสามารถยึดครองและอาณานิคมต่างๆ ได้ จนกลายเป็นเจ้าท่าและเจ้าจ้าวธรรมดิบิย์ที่ยิ่งใหญ่

ผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ครั้งนี้ แบ่งออกเป็นเรื่องใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเกษตรและระบบแผนเมอร์ในยุโรปเสื่อมสลาย การค้าและอุดมสมบูรณ์เพิ่มความสำคัญมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงการค้า สินค้าจากทวีปเมริกาได้แก่ แร่เงิน แร่ทองคำและสินค้าประมงอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ข้าวโพด น้ำตาล ถ้าซื้อก็โกะเต็ต โกโก้ เหล้ารัม manganese และบุหรี่

ส่วนสินค้าจากเอเชีย ได้แก่ เครื่องเทศ ยาสักชาไคร ผ้ายา ไหม มะพร้าว น้ำตาล เพชร พลอย ไม้มาเลเซีย ไม้จันทน์ กานพลู ชา พรม กระดาษติดหนัง และเครื่องประดับ

สินค้าจากเวปพริก ได้แก่ หอยค้า ผิบ เพชรพลอย และกาล

การขนส่งสินค้าตามเส้นทางใหม่ทำให้สภาวะการค้าเปลี่ยนไป ไม่ต้องผ่านพื้นที่ภูมิภาค ชาวยิتاเลียนหรือพากามุสลิม

ศูนย์กลางการค้าได้ย้ายจากเมืองในภาคสมุทรภาคใต้สู่บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก เช่น เมืองเซวิล ลิสบอน แอนโนบาร์ ลัมเบอร์ตัน ลอนดอน ปารีส เป็นต้น

ในศตวรรษที่ 16 ระบบการค้าเปลี่ยนไปเป็นระบบทุนนิยม (Capitalism) ซึ่งต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมาก เพื่อจัดหาอุปกรณ์การค้า วัสดุติดและแรงงาน มีการใช้ระบบผู้คนและจัดตั้งธนาคาร ตระกูลที่เป็นนายธนาคารที่สำคัญ ได้แก่ ตระกูลเมดิซี (Medici) ในอิตาลี และ สกุลฟุกเกอร์ (Fugger) ในเยอรมัน

สิ่งที่น่าสนใจในเรื่องนี้คือ โปรดูกัสและสเปน เป็นผู้ริเริ่มสำรวจเส้นทางเดินเรือ การจับของดินแดน การค้าชาย และการใช้แรงงานทาส ซึ่งน่าจะทำให้โปรดูกัสและสเปนร่ำรวยและเป็นเจ้าเศรษฐกิจในยุโรปแต่การณ์มีได้เป็นเช่นนั้น เพราะโปรดูกัสและสเปนต้องพึ่งพาจากธนาคารต่างชาติ เพื่อทำธุรกิจพื้นทะเล ทำให้ผลกำไรและประโยชน์อื่นๆ ตกแก่ต่างชาติ ได้แก่ ดัชช์ ฟรังเศส และอังกฤษ ที่เป็นเจ้าของทุนและเป็นกลุ่มสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของยุโรปในเวลาต่อมา

มีระบบเศรษฐกิจแบบใหม่เรียกว่า สัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) เป็นระบบที่เน้นความสำคัญของดินแดนและทองคำ สนับสนุนสินค้าขายออกมากกว่าสินค้าขายเข้า สร้างหออาณาจักร เพื่อเป็นแหล่งวัสดุติดและตลาดต่างประเทศสินค้า โดยมีกองทัพเรือและกำลังทหารที่เข้มแข็งเพื่อรักษาเส้นทางการค้าและอาณาจักร รัฐบาลจะเข้ามายield ของกับเศรษฐกิจโดยตรงด้วยการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนและห้ามนำสินค้าเข้าประเทศ

ภาษา วางแผนที่เกี่ยวกับเงินตราและสินค้า การซื้อขายและการเดินเรือ ลักษณะเชิงปริมาณเจริญ ลงเรื่องมากที่สุดในศตวรรษที่ 16-19 ในแต่ละประเทศมีทฤษฎีและแนวรูปปฏิบัติที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่ กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม

2. ด้านการเมืองการปกครอง

ในกลุ่มศตวรรษที่ 16 ชาวญี่ปุ่นที่ไปครองดินแดนในทวีปใหม่และดินแดนอื่นๆ ได้ กำหนดรูปแบบการปกครองดินแดนเหล่านี้ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ จัดตั้งหน่วยปกครองชั้นภัยใน ดินแดนนั้นเพื่อควบคุมชาวพื้นเมือง และการจัดตั้งกำลังทหารญี่ปุ่นไปประจำการในดินแดนนั้นๆ และยกเว้นชาวพื้นเมืองมาเป็นกำลังคุ้มครอง ผลประโยชน์ให้แก่ชาวผิวขาว ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ ไม่มีสิทธิในการเมืองการปกครอง จึงมักถูกให้เกิดบัญชาด้วยกันเสมอระหว่างประเทศแม่กับ อาณาจักร ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ต้องการถอนโภคสมบัติจากอาณาจักรมาอย่างประหลาดในญี่ปุ่น

3. ด้านศาสนาและความเชื่อ

ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางไปโลกใหม่หรือดินแดนอื่น มีจุดประสงค์สำคัญที่จะเผยแพร่อิทธิพลศาสนา หมวดสอนศาสนาร่วมเดินทางไปด้วย เพื่อไปเผยแพร่ศาสนาและเปลี่ยนชาวพื้นเมืองให้หันมานับถือ ศาสนาคริสต์ ซึ่งนับว่าชาวญี่ปุ่นทำได้สำเร็จ

มีการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ภาษา วัฒนธรรมและชนบทรวมถึง ประเพณีต่างๆ ไปยังชาวพื้นเมืองทั่วโลก

ชาวญี่ปุ่นเริ่มมีความเชื่อและมีทัศนคติใหม่ๆ ที่ดี เช่น เสิกศักดิ์ในสิ่งที่ไม่มีเหตุผลและมี ความกล้าหาญมากขึ้น โดยเฉพาะความกล้าหาญของโคลัมบัสในการเดินเรือไปทางตะวันตกเป็นครั้งแรก ซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน นับว่าเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ที่มีผลต่อพวงนักคิดและทัศนคติของ ชาวญี่ปุ่นอย่างมาก

ชาวญี่ปุ่นมีความรู้ความเข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ของโลก มีการค้นพบทวีปใหม่ คือ ทวีปอเมริกาและมหาสมุทรแปซิฟิกอันกว้างใหญ่ มีการเดินทางรอบโลกเป็นผลสำเร็จ ทำให้ เห็นภาพโลกกลม มีการติดต่อกันด้วยภาษาและเผยแพร่องค์ความรู้ระหว่างทวีปญี่ปุ่นกับทวีปอื่นๆ ทั่วโลก

กิจกรรมการเรียนที่ 2

- ให้นักศึกษาอธิบายว่าการพื้นฟูศิลปวิทยาการซึ่งเป็นมาตรฐานความก้าวหน้าอันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่มวลมนุษย์ทางไหนบ้าง อย่างไร
- ให้นักศึกษาพยายามอ่าน และพิจารณาผลงานของนักคิด นักประดิษฐ์ และนักเดินเรื่องในยุคใหม่ต่อนั้น เพื่อประกอบความเข้าใจเพิ่มขึ้นในเรื่องการพื้นฟูศิลปวิทยาการ
- ให้นักศึกษาหาคำอธิบายว่านักมนุษยนิยมและนักเรียนคนใดที่ได้รับเป็นชาวสาภัลโลก (Universal Man) พร้อมทั้งอธิบายว่า ทำในบุคคลนั้นเองได้รับว่าเป็นชาวสาภัลโลก และมีผลงานเด่นอะไร
- ให้นักศึกษาวิเคราะห์ว่าการพิมพ์และการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ในคริสตศตวรรษที่ 15 มีผลต่อการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และศาสนาอย่างไร
- ให้นักศึกษาวัดแผนที่การสำรวจเส้นทางการเดินเรือ และดินแดนต่าง ๆ ที่นักสำรวจ และนักเดินเรือของโปรตุเกส สถาปนา ยอดลันชา ฝรั่งเศส และอังกฤษค้นพบ พร้อมทั้งอธิบายผลงานของนักสำรวจ และนักเดินเรือคนสำคัญ ๆ ของชาติเหล่านี้ด้วย

สรุป

การพื้นฟูศิลปวิทยาการเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 15-17 มีการศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่างๆ ของสมัยคลาสสิก คือ กรีกและโรม มีความคิดริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในยุโรป ที่มีผลกระทบด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา ความเชื่อ จินตนาการ และชนบทรวมเป็นประเพณีต่างๆ ผลงานที่สำคัญของนักคิด นักประดิษฐ์ และนักสำรวจ ได้สร้างมาตรฐานสากลให้แก่โลกอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของแนวความคิด ศิลปกรรม วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ตลอดจนการค้นพบเส้นทางเดินเรือและดินแดนใหม่ ทำให้ยุโรปถูกยกเป็นศูนย์กลางของโลกในการติดต่อเผยแพร่องค์ความรู้ทั่วโลก

การประเมินผลท้ายบทที่ 6

1. จงอธิบายความหมาย (Meaning) และความสำคัญ (Significant) ของคำต่อไปนี้มาให้เข้าใจ
  - 1.1 Arts for the Art Sect
  - 1.2 Merchant Prince
  - 1.3 Father of Humanism
  - 1.4 Erasmus
  - 1.5 Fresco
  - 1.6 Universal Man
  - 1.7 John Gutenberg
  - 1.8 Shakespeares
  - 1.9 Prince Henry, The Navigator
  - 1.10 Public Opinion
2. จงวิเคราะห์ สาเหตุและผลของการพัฒนาศิลปวิทยาการที่มีผลต่อโลกมาให้เข้าใจ
3. จงกล่าวถึงความคิด และผลงานของนักมนุษยนิยม หรือนักคิด หรือนักประดิษฐ์ หรือนักสำรวจ ทางด้านต่างๆ ที่ทำงานสนับสนุนมาให้ทราบ 4 ท่าน